

Tegen de stroom in

vtbKultuur pakt uit met een allesbehalve vanzelfsprekend jaarthema. ‘Tegen de stroom in’ is een ode aan dwarsliggers en onafhankelijke geesten, koppige witte raven die de moed opbrachten om in hun dooie eentje of met medestanders hun eigen weg te gaan – en daar ook nu nog om herinnerd worden. Dit thema verenigt en belicht de impact van en reactie op nieuwe ideeën en denkwijzen doorheen de geschiedenis. Vier spraakmakers illustreren het, elk op hun manier.

De conservator

‘Kunstenaar van het volk’. Het klinkt bestoft, maar de Antwerpse kunstschilder Eugeen Van Mieghem (1875-1930) kan met recht en rede aanspraak maken op deze eretitel. Erwin Joos, conservator van het Van Mieghem Museum, houdt de herinnering aan deze strijdbare, compromisloze schilder en generatiegenoot van Van Gogh levend.

“In de beginjaren krijgt hij helemaal geen erkenning. In Antwerpen heeft de burgerij op dat moment immers een zeer conservatieve smaak en een voorkeur voor historische genretaferelen. Van Mieghem is een anarchist. Niet in daden, wel in woorden en gedachten. Hij kiest niet voor een politieke partij maar houdt afstand, zowel van de rijke burgerij als van het socialisme. Hij kiest ervoor om als een einzelgänger te leven, volledig onafhankelijk en ver van de artistieke clubs. Momenteel wordt zijn werk opnieuw gewaardeerd, tot in New York toe.”

De mediaman

Dit jaar blaast de klassieke muziekkzender Klara tien kaarsjes uit. Walter Couvreur is een van de architecten die het ernstige, statige Radio 3 voorzagen van een hippe verpakking en een al even toegankelijke

inhoud. Begin dit jaar hield hij Cobra – het nieuwe, culturele paradepaardje van de VRT – mee boven de doopvont. En ook bij vtbKultuur staat Walter Couvreur als lid van de algemene vergadering mee aan het roer.

“vtbKultuur is een vereniging met heel veel vrijwilligers, die mensen ertoe aanzet om mooie dingen te doen. Je kan je vrije tijd op een interessante en verrijkende manier invullen. En dat gebeurt hier *face to face*, iets wat toch anders ligt bij de media. Wij werken vanuit onze kantoren in Brussel, sturen van hier-

01

02

03

04

- 01 Walter Couvreur.
02 Erwin Joos.
03 Kristin De Glas.
04 Johan Dessein.

uit onze uitzendingen de wereld in. Bij vtbKultuur kan je gelijkstemden ontmoeten en interesses uitwisselen, op een laagdrempelige manier. De vereniging drijft ook op het sociale aspect. Je staat als lid niet alleen, maar je krijgt net de kans om je mening te delen, door er met andere mensen over te praten. Dát kunnen we met Cobra en Klara nog niet.”

De docente

vtbKultuur-docente Kristin De Glas probeert met haar cursussen kunstgeschiedenis ‘obstakels’ weg te ruimen en de weg te effenen, opdat mensen op een onbevangen manier zouden kunnen leren kijken. “Tegen de stroom in’ is van toepassing op een groot deel van de westerse kunstgeschiedenis”, stelt ze. “Het is juist dat kunst heel vaak tot stand komt als een soort van tegenreactie. Dat geldt zeker voor wat men de ‘moderne kunst’ noemt. De kunst vanaf het einde van de 19e eeuw is een verhaal van actie en reactie, van creatie en destructie. Elke nieuwe generatie kunstenaars moest haast een vadermoord plegen op de vorige.”

De afdelingsvoorzitter

In de media verneem je met de regelmaat van de klok nieuws over de gestage opmars van de individualisering van de samenleving. Doemscenario’s duiken

op en stellen barre tijden in het vooruitzicht. Maar er zijn ook lichtpunten. Neem nu Johan Dessein, al twaalf jaar voorzitter van vtbKultuur Damme.

“Dit ‘werk’ volhouden en blijven zoeken naar nieuwe tendensen zijn mijn grootste uitdagingen. In Damme slagen we daar heel goed in, met een boordevol programma en activiteiten die keer op keer druk worden bijgewoond. Dat geeft heel veel voldoening. Tegelijk hoop ik dat we ook voor verjonging kunnen zorgen. De tekens zijn alleszins gunstig, want ik stel vast dat heel wat mensen nog écht engagement kunnen opbrengen.”

::

Wil je meer?

- Lees de volledige interviews met spraakmakers Erwin Joos, Walter Couvreur, Kristin De Glas en Johan Dessein op www.vtbkultuur.be.
- Je vindt de interviews ook in de nieuwe themabrochure ‘Tegen de stroom in’. Die krijg je op eenvoudig verzoek thuis toegestuurd. Neem ook zeker een kijkje op onze goedgevulde website, met talloze boeiende activiteiten die het thema verder concreet invullen.
- Info: vtbKultuur, Osystraat 35, Antwerpen, tel. 03/224.10.52, info@vtbkultuur.be, www.vtbkultuur.be.

Zoeken naar de uitgang in het gekkenhuis

STANDPUNT

Door JOHAN VAN DEN DRIESSCHE, nationaal voorzitter vtbKultuur

België, in staat van oorlog door Vlaamse tegenaanval op 'Franstalige invasie'. Zo vat de Britse krant The Independent BHV samen in één krantenkop. Een land dat niet in staat is om verkiezingen te houden in overeenstemming met zijn grondwet; dat niet in staat is zijn territorialiteitsbeginsel te doen naleven en toelaat dat de minderheid blokkeert (in het parlement), tenzij die ergens een meerderheid heeft (in bepaalde gemeenten in de Vlaamse rand); dat door o.m. een tekort aan politiek kapitaal niet in staat is de bankencrisis ordentelijk af te wikkelen (Trends) en sleutelsectoren zoals energie beter te beschermen; een land met twee publieke opinies, twee bestuursculturen, twee verschillende beleidsvoorkeuren, een verschillende sociaal-economische situatie; een land waar door voorgaande redenen politieke partijen, media e.d. uit elkaar groeien... zo'n land heeft een probleem. Dat de kloof tussen Vlamingen en Franstaligen steeds groter wordt, is niet het gevolg van onbekwame of onverantwoordelijke politici. Het is het gevolg van maatschappelijke en sociologische ontwikkelingen die de politieke structuren onder druk zetten (De Tijd). De provincie Brabant werd gesplitst in een Vlaamse en Waalse provincie omdat het onmogelijk bleek een beleid tot stand te brengen voor de hele provincie. België heeft zo'n totale verbouwing nodig (Trouw, Nederlands Dagblad). Is een hertekening of zelfs het verdwijnen van dit land erg? De scheidingslijn tussen volkeren is niet langer ideologisch, politiek of economisch maar cultureel. Samenwerking berust op vertrouwen en vereist die gezamenlijke cultuur en waarden (Samuel Huntington, 'Botsende beschavingen'). Het is een illusie te geloven dat een bepaalde staatsstructuur voor eeuwig is en er is geen reden waarom België daaraan zou ontsnappen (De Tijd).

Colofon rubriek vtbKultuur

— Medewerkers: Elke Aerts, Roel Daenen, Wim Kempnaers, Wim Oosterlinck
— vtbKultuur, Osystraat 35, 2060 Antwerpen – tel. 03/224.10.52 – fax 03/224.10.56 – info@vtbkultuur.be – www.vtbkultuur.be

Ensor op muziek?

© Ensor in zijn atelier, 1948, Patrick Florizoone, James Ensor-Archief (Gent)

Over James Ensor (1860-1949), een van de oprichters van Les XX en ook één van de belangrijkste uithangborden van het modernisme in ons land, is nog lang niet alles gezegd. Zo 'schreef' Ensor ook muziek. Hij ging, niet zonder zijn gebruikelijke

cynisme en zelfspot, zelfs prat op zijn muzikale gaven. Dat hij geen partituur kon lezen – en dus eigenlijk ook geen melodieën kon noteren – was allerm minst een hinderpaal. Ensor tokkelde graag – en vaak – op de piano en het harmonium, en het liefst voor zijn talrijke bezoekers. Die waren uiterst lovend over Ensors spel en omschreven zijn improvisaties achter het klavier als origineel en expressionistisch. Zo componeerde de schilder in 1923 de 'Marche des Rotariens Ostendais', een goedgeglumde mars die een zekere noblesse uitstraalt. Ensor tekende ook voor de omslagillustratie: het Rotary-wiel, omkranst door bevallige zeemeerminnen. Maar hij componeerde ook walsjes en zelfs muziek voor een pantomime, 'La Gamme d'Amour'. In heel wat schilderijen en grafiek krijgt de muziek een prominente plaats. Zou er voortdurend muziek in Ensors hoofd weerklonken hebben?

expoZie Oostende: 'Bij Ensor op bezoek'

In 2010 is het al Ensor wat de klok slaat in Oostende. De tentoonstelling 'Bij Ensor op bezoek' in Mu.ZEE benadert het leven en werk van deze kunstenaar op een wel heel bijzondere manier. Ze biedt namelijk een inkijk in het 'netwerk' van Ensor, met getuigenissen van zijn talloze binnen- en buitenlandse bezoekers. vtbKultuur gaat bij Ensor op de koffie op zaterdag **19 juni** en wordt ontvangen met een streepje muziek.

Info: www.vtbkultuur.be of 03/224.10.52.